

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »J U D I T A«
za najbolju knjigu ili studiju o hrvatskoj književnoj baštini u 2013. godini
dobio je

STIPE BOTICA

za knjigu
POVIJEST HRVATSKE USMENE KNJIŽEVNOSTI
Zagreb, Školska knjiga, 2013.

O b r a z l o ž e n j e:

Književnoznanstveni i folkloristički je profil nagrađenika Stipe Botice opredijeljen disertacijom *Luka Botić. Veze usmene i pisane književnosti hrvatskog romantizma*. U okviru fakultetske nastave profesijski je usmjeren na književnu usmenost, terenska istraživanja, nove zapise i književne studije: na antologijsko *Biserno uresje* i monografsko zahvaćanje u *Usmene lirske pjesme*, *Lijepu našu baštinu*, *Andriju Kačića Miošića*, *Nove hrvatske epitafe*, *Suvremene hrvatske grafite*, a preko *Biblije* i u ishodište hrvatske tradicijske kulture. Sve to sadržano je u njegovoj uspješnici *Povijest hrvatske usmene književnosti*. Ona opredjeljuje i nas da ju predstavimo njim samim, i otvorimo njegovim proslavnim rečenicama:

Povijest hrvatske usmene književnosti u ovoj je knjizi ponajprije povijest zapisa usmenih tekstova te informacija o životu usmene književnosti, kontekstualiziranje raznih rasutih fragmenata i struktura koje su se sačuvale tijekom povijesnog života hrvatskog naroda. Prije obrade književnosti u živom

komunikaciji i zapisima teorijski su obrađeni modaliteti *kulture u bespismenoj fazi duhovnosti* te bitne postavke usmenoknjiževnog fenomena. Zapisi su obrađeni selektivno i razmatrani su prije svega oni koji su pokazivali postojanost književne komunikacije tog tipa i pridonosili izgledu i ugledu tradicijske kulture Hrvata.

Svojom je *Poviješću* Botica postulirao teorijski i metodologijski povijesni pristup književnoj usmenosti i interpretirao ga dokumentacijski zasnovano i pouzdano, ogledno i akribično, kao i sve usmenoknjiževne rodove i vrste i žanrovske oblike: pjesničke, pripovjedačke, dramske, govorničke i mudroslovne, sve do rubnih oblika, s njihovom poetikom i tipologijom kao plod intenzivnih dugogodišnjih vlastitih terenskih istraživanja diljem Hrvatske. Ona je živi život i poticajna programatska dogradnja svim istraživačima uzorite hrvatske povijesti, a njome usmene i pučke književnosti dviju dičnih nam Osječanki, Maje Bošković-Stulli i Divne Zečević, nažalost pokojnih.

Povijest hrvatske usmene književnosti Stipe Botice pisana je u cijelosti prema standardnim književnoteorijskim mjerilima podjele na rodove i vrste od srednjovjekovnih početaka do pretežito kraja 19. stoljeća. Književnopovijesni pregled Botica oblikuje slijedom pisanih tragova i zapisa, što mu omogućuje da usmeno književnosti pristupi kao umjetnosti riječi. Kroz zapis ona postaje dostupnom činjenicom za književnopovijesni opis, dok mu s druge strane omogućuje dijakronijski uvid u povijest usmenoknjiževnih žanrova na hrvatskom kulturnom prostoru u analogiji s nacionalnom povijesti pisane književnosti, uz poštivanje njihovih mnogostrukih uzajamnih dodira i interferencija. U tom smislu autor modelski slijedi *Povijest hrvatske usmene književnosti* Maje Bošković-Stulli (1978), prvi put izdvojene u posebnu književnopovijesnu cjelinu prema suvremenim književnohistoriografskim i folklorističkim standardima, temeljem uzajamnih doticaja i prožimanja usmene književnosti u pisanoj, od srednjovjekovnih početaka do sustavnih istraživanja i bilježenja. Preuzimanje klasične trijade uobičajene u pisanoj književnosti: *tekst – tekstura* (stih ili rečenica) – *kontekst*, odnosno autor – iskaz – primatelj, »suvremenici poznaju kad ju ugrađuju u vlastiti kulturni trenutak« (kako zapaža S. Damjanović). Književne vrste koje ostaju izvan dosega klasične rodovske trijade (*lirika - epika - drama*), primjerice govornički oblici, imaju svoje mjesto u povijesti usmene književnosti iz perspektive poetike usmenosti i posebnosti komunikacijskih čimbenika odgovornih za nastanak i održanje usmenoknjiževnog teksta. Iz tih je razloga Botica najviše prostora posvetio onim oblicima verbalnoga folklora koji nose značajke jezične umjetnine (*literarizirana usmenost*). Prihvaćeni u povijesti tradicijske kulture zahvatili su cijeli hrvatski kulturni prostor. Autorov je pristup izgrađen uz interdisciplinarno posredovanje folkloristike, etnologije, kulturne antropologije i srodnih humanističkih disciplina, potkrijepljen recentnom svjetskom i domaćom literaturom. U Institutu za etnologiju i folkloristiku on opstoji i danas djeluje na istim afirmativnim istraživačkim postulatima.

U završnom obrazloženju recimo: Knjiga Stipe Botice je u cijelosti sustavni, na kritičkom pristupu izvorima i prema suvremenim znanstvenim spoznajama osobito privlačan i utemeljen književnopovijesni pregled nacionalne usmene književnosti. Na planu dispozicije građe oblikovan je pregledno, pisan je razumljivim jezikom, s odmjerenom uporabom znanstvenoga metajezika prilagođena korisniku, uz odgovarajuće referentne uputnice u literaturu za daljnje istraživanje i nove istraživače. Utoliko prije što sadrži više od 260 bibliografskih jedinica, funkcionalno ustrojena kazala i 140 uvrštenih dokumentacijskih ilustracija, koje su same sobom autentičan vodič u autorovu radionicu. Ali i časna odužnica tvorcima verbalnog folkloru, svim svojim suradnicima i kolegama.

Knjiga Stipe Botice, entuzijasta folkloristike, povijesno je, angažirano djelo koje uistinu, na osnovi zapisa, nadilazi sve što je u ovome području dosad ostvareno. Zato mu zdušno čestitam za zasluženju osvojenu Nagradu *Judita* koja mu se dodjeljuje kao autoru najbolje hrvatske knjige u protekloj 2013. godini.

Zagreb – Split, 22. travnja 2014.

prof. emeritus Stanislav Marijanović

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »D A V I D I A S«
za najbolje djelo iz hrvatske književne baštine na stranom jeziku
u 2013. godini
dobio je

FRANZ POSSET

za knjigu
MARCUS MARULUS AND THE BIBLIA LATINA OF 1489
Böhlau Verlag, Köln – Weimar – Wien, 2013.

O b r a z l o ž e n j e:

U zavidnoj recepciji djela Marka Marulića ovoj iznimnoj monografiji pripada posebno mjesto. Koordinate misaonog svijeta i duhovnosti oca hrvatske književnosti dobivaju njome nove argumente i osvijetljenje te dokumentiraju zašto je riječ o velikom hrvatskom piscu svjetske slave i ugleda.

Possetova studija – kojoj je hrvatska književna znanost već konotirala atribucije iznimnosti – zacijelo je jedna od rijetkih znanstvenih studija inozemnih proučavatelja koja pokazuje kako čitati Marulićevo djelo. Pisana uzornom akribijom vrsnoga znalca biblijske i književne problematike, rezultat je svestranog čitanja i promišljanja Marulićeve Biblije iz 1489. godine. Kao što je poznato, Marulić je spomenutu Bibliju čitao u latinskom prijevodu sv. Jeronima i s komentarima mnogih todobnih tumača. Na stranicama temeljne knjige njegove duhovne lektire i svjetonazora Marulić je na rubnicama ostavio obilje različitih znakova vlastita čitanja i razmišljanja koja je Posset svojom knjigom nastojao razjasniti i protumačiti. Posrijedi je, kao što je poznato, na stotine Marulićevih znakova i marginalija koje otkrivaju ne samo Marulićev duhovni i književni profil nego i bjelodano svjedoče s koliko je strasti i dubine uvida čitao biblijske knjige, razmišljao o njihovu sadržaju i komentirao ih. Possetova knjiga pokazuje da je i Marulićevim zabilješkama i Bibliji pristupao marom vrsnoga tumača složene problematike. Svaku Marulićevu misao, simbol, znak ili sugestiju na rubnicima Posset je uspio protumačiti i svestrano osvijetliti, staviti ih u širi biblijski kontekst i kontekst Marulićeva djela, stvarajući tako, kako navodi Lučin, jedan od vrsnih

marulologa, kojemu je knjiga i autorska zahvala, »mrežu odnosa iz koje se može mnogo zaključiti o izvorima i smjerovima Marulićeve teološke misli«. Possetovim se čitanjem bjelodani ono što su Marulićevi tumači i proučavatelji, kako domaći tako i inozemni, i do sada naglašavali: da je Biblija ključ razumijevanja njegova djela, i onoga na latinskome i onoga na hrvatskome jeziku. Zahvaljujući Possetovoj višestruko izdašnoj i poticajnoj hermeneutičkoj interpretaciji, zabilješke, znakovi, kristogrami i komentari na rubnicima Marulićeve Biblije iz 1489. ne ostavljaju dvojbe da je posrijedi duboka inspiracija i lektira i duhovna kultura bez koje mnoge Marulićeve stranice ne bi bile ni napisane. Štoviše, kao vrsni znalac i Marulićeva djela, ali i njegove kritičke i znanstvene recepcije, Posset se dokazao ne samo uzornim poznavateljem našega pisca nego i uvjerljivim interpretom i tumačem njegovih bremenitih sadržaja i vremena u kojem je djelo nastalo. U tom smislu se može reći da se ovo iznimno i vrijedno djelo neće moći mimoći u svakom budućem kritičkom čitanju i interpretiranju kanonskog autora naše, ali i europske književnosti.

Uza zavidne interpretacijske uvide i osvjetljenja, osobitom značenju ove knjige znakovito pridonosi i CD s digitalnim snimkama 2000 stranica Marulićeve latinske Biblije. Čitatelj je tako u mogućnosti ne samo čitati Possetove komentare i intervjue nego se i njihovim tragom uputiti u komparativno promišljanje nadasve slojevitih i kompleksnih odnosa i sadržaja Marulićeva djela.

Possetova je monografija ponajprije namijenjena inozemnom, engleskom jezičnom čitatelju i kao takva gotovo je nemjerljiv doprinos inozemnoj recepciji našega autora. Pridružujući se njome značajnom nizu uglednih inozemnih slavista koji zdušno promiču hrvatsku kulturu i književnost, Posset je ovom knjigom-studijom zavrijedio svekoliko poštovanje naše književne i kulturne javnosti pa se – s pravom i razlogom – nadajući se skorom prijevodu, može reći da je nagrada Dana hrvatske knjige zaslužno došla u prave ruke. Drevna misao »gdo knjige počtuje da je knjigami počtovan« u punom se smislu riječi stoga može pripisati i ovogodišnjem laureatu Nagrade *Davidias*, prof. Franzu Possetu.

Zagreb – Split, 22. travnja 2014.

prof. dr. sc. Ivan J. Bošković

DRUŠTVO HRVATSKIH KNJIŽEVNIKA
POVJERENSTVO NAGRADE DANA HRVATSKE KNJIGE

NAGRADU »S L A V I Ć«
za najbolji autorski knjigom objavljeni prvijenac
u 2013. godini
dobila je

KARMELA ŠPOLJARIĆ

za roman
NIJE OVO TWIN PEAKS
AGM, Zagreb, 2013.

O b r a z l o ž e n j e:

Među knjigama pristiglima na natječaj za Nagradu *Slavić* koju dodjeljuje DHK, već se na samom početku izdvojio prozni prvijenac Karmele Špoljarić naslovljen *Nije ovo Twin Peaks*. Taj se omanji roman (objavljen u proljeće 2013. godine u nakladi AGM-a) već nakon prvog čitanja izdvojio stilski maštovitim, a mjestimice i inovativno strukturiranim pripovijedanjem. Privukao je pozornost i lakoćom kojom se plete i raspleće priča, a dopadljiv je i način na koji se autorica igra jezičnim i stilskim efektima. Međutim, to jednostavno i pristupačno štivo plijeni čitateljevu pozornost i svojom temom: riječ je o atraktivnoj postmodernističkoj kronici „maloga mista“, kronici koja otkriva čas zapretenu otočku povijest, a čas intrigantnu svakidašnjicu, obje pune tajni, varka i pričina. Također, autorica razvija priču u spletovima epizoda, odnosno ulančanih crtica iz života na prvi pogled banalnog, a na drugi pogled prilično izazovnog mediteranskog ozračja, svojevrsnog otoka na otoku na kojemu ključa egzistencijalni nemir. Pritom pripovjedačica na inovativan način traga za korijenima tog nemira: zanimljivo je što ih pronalazi na neobičnom mjestu, u lokalnom demonu, čudovišnom vjetru pulentu koji izaziva kaotično preslagivanje stvari, prostora i ljudskih odnosa. Napomenimo da se pritom otok i njegovi žitelji promatraju čas s nostalgičnog, čas ironijskog, čas s nadrealističkog pa i crnohumornog rakursa. Naime, otočka je pozornica prepuna nepredvidljivih i paradoksnih okolnosti pa i kriminalističkih zagonetka koje na kraju ostaju bez razrješenja, jer su podređene volji demonskog pulenta koji donosi sveopći zaborav. Valja također istaknuti da je autorica u svojoj priči

uspostavila i tipičnu postmodernističku korelaciju s takozvanim lakim žanrom, odnosno, s nekoć medijski razvikanim horornim i crnohumornim TV serijalom *Twin Peaks*.

Upravo zbog kreativnosti kojom je Karmela Špoljarić supostavila elemente magičnorealističkoga i kriminalističkog žanra, zbog narativne vještine kojom balansira na žanrovskim rubovima, zbog osjećaja za mjeru s kojim sučeljuje standardni jezik s individualiziranim govorom protagonista, a donekle i zbog provokativnih iskoraka iz tradicionalnih fabularnih okvira – ovaj je roman unio novinu u poprilično dugu povijest hrvatske inzularne proze. Upravo je to prevagnulo u odluci Povjerenstva te je ono sa zadovoljstvom donijelo odluku da se autorici romana *Nije ovo Twin Peaks*, Karmeli Špoljarić, dodijeli ovogodišnja Nagrada Slavić.

Zagreb - Split, 22. travnja 2014.

dr. sc. Dunja Detoni Dujmić